

Ons dagelijks werk

Door drs. O. H. de Vries

Ons dagelijks werk een goddelijke roeping? Onder protestanten is sprake van een christelijke òleer over de arbeid. Deze leer heeft historisch zijn oorsprong in het verzet van Luther en Calvijn tegen de middeleeuwse rooms-katholieke kerk, die het leven van bidden van de kloosterling veel hoger waardeerde dan het šwerkend levenö van de boer en de ambachtsman. In felle reactie hierop sprak de voormalige kloosterbroeder Luther uit dat God het werk van een keukenmeisje belangrijker vindt dan het bidden van een monnik of een non. Volgens Calvijn moet de mens zijn dagelijks werk zien als een heilige roeping van Godswege. De bedoelde christelijke leer over de arbeid wordt bijbels gefundeerd door te verwijzen naar teksten als: övervult de aarde en onderwerpt haarö (Gen. 1:28) en öDe Here nam de mens en plaatste hem in de hof van Eden om die te bewerken en te bewarenö (Gen. 2:15). In zijn dagelijks werk zou de mens door God geroepen zijn om Gods werk op aarde te onderhouden en in zekere zin voort te zetten. Hiermee zou de zin van het dagelijks werk gegeven zijn. Veel werkzaamheden zijn van dien aard dat men zich in duizend bochten moet wringen om er van te kunnen beweren dat ze berusten op een goddelijke roeping tot deelname aan Gods schepping onderhoudend werk. Een architect kan zijn scheppend werk wellicht nog in verband brengen met het scheppingsverhaal. En misschien lukt dit ook aan de zakenman die een eigen bedrijf tot bloei heeft gebracht. Maar mag je het verlangen van de arbeider die aan de lopende band in een autofabriek de gehele dag niets anders doet dan moer 798 aandraaien? Niet alleen de praktijk van veel dagelijks werk, ook de bijbel zelf waarschuwt tegen een al te idealistische uitleg van Gen. 1:28 en 2:15, als zou de menselijke arbeid beschreven kunnen worden in termen van ögoddelijke roepingö en öpartnerschap Gods in cultuurarbeidö. Na deze beide teksten volgt Gen. 3:18, 23 waar ons dagelijks werk veeleer wordt geplaatst in het teken van de vloek na de zondeval: šIn het zweet uws aanschijns zult gij uw brood etenö en: šToen zond de Here God hen weg uit de hof van Eden om de aardbodem te bewerkenö. In Gen. 5:29 is niet sprake van šzegening van de arbeidö, maar van šstroost over de arbeidö. Spreuken 6:14 verheerlijkt het dagelijks leven niet, maar stelt slechts de noodzakelijkheid er van vast. Wie niet werkt vervalt tot armoede (v. 11) en verdoet zijn tijd met verkeerde dingen die zijn slechte hart hem ingeeft te doen (v. 12-14). De Prediker zucht over de klaarblijkelijke zinloosheid van de menselijke arbeid: ö...kwaad scheen mij het werk dat onder de zon geschiedt: het is alles ijdelheid en najagen van windö (Pred. 2:17). Jezus heeft geen bijzondere aandacht gegeven aan de mens in de uitoefening van zijn dagelijks werk. Hij riep Zijn discipelen uit hun werkkring! Eerder relativeerde Hij de menselijke arbeid dan dat Hij deze verheerlijkte: šLet op de leliën des velds, hoe zij groeien; zij arbeiden niet en spinnen nietö (Mt. 7:28). Paulus werkte als tentenmaker (Hand. 18:3). Hij brengt deze dagelijkse arbeid niet in verband met een goddelijke roeping, maar voert slechts aan dat hij hierdoor niemand ten laste heeft behoeven te komen (II Thess. 3:8). Wanneer hij zijn lezers oproept dagelijks werk te verrichten is zijn argument dat christenen hierdoor een goede naam onder de mensen krijgen en op niemands kosten leven (I Thess. 4:11; II Thess. 3:10-12) en in staat zijn met zelf verdiend geld behoeftigen te helpen (Eph. 4:28).

Geen roeping tot dagelijks werk, maar roeping in het dagelijks werk.

Jezus spreekt dikwijls over het werk waartoe God Hem geroepen heeft: šMijn spijs is de wil te doen desgenen die Mij gezonden heeft, en Zijn werk te volbrengenö (Joh. 4:34), šMijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook (Joh. 5:17), š...de werken die de Vader Mij gegeven heeft om te volbrengenö (Joh. 5:36). Het werk waartoe Jezus geroepen was is niet gelijk te stellen met een of andere vorm van šdagelijks werkö. Jezus was geroepen tot het verrichten van verzoeningswerk. In woord en daad stelde Hij in allerlei situaties de liefde en de heilsmacht van God present. Dit werk verrichtte Jezus zelf, en tot dit werk roept Hij Zijn volgelingen! Een metselaar is niet door God geroepen om stenen op elkaar te metselen, een vertegenwoordiger is niet door God geroepen om een bepaald merk typemachine aan de man te brengen, een huisvrouw is niet door God geroepen om driemaal daags de vaat te wassen. Als christenen zijn die metselaar en die vertegenwoordiger en die huisvrouw door God geroepen om in hun werk Gods heilswerk voort te zetten, door van Christus te getuigen, door mensen te dienen. In I Cor. 7:20-21 schrijft Paulus niet dat een slaaf die tot bekering komt door God tot slaaf geroepen is; maar in zijn slaaf-zijn geroepen is. Evenzo is ieder christen niet tot-zijn dagelijks werk geroepen, maar in zijn dagelijks werk een geroepene.

Enkele vragen om over na te denken.

Zou het tot de bekering van een mens kunnen behoren, dat hij ander dagelijks werk zoekt? Denk bv. aan mensen die in de amusementswereld, in de reclame-industrie, in de wapenindustrie werkzaam zijn. Moet het dagelijks werk, op zichzelf genomen, voor een Christen per se een aanwijsbare zin hebben? Kan een christen zinvol bezig

zijn als hij werk moet doen, dat een arbeidssocioloog geestdodend werk zou noemen? Kun je tegen een christen die in de fabriek aan de lopende band staat en geestdodend werk moet verrichten, zeggen dat Jezus Christus óók het geestdodende van zijn dagelijks werk heeft gedragen, zoals Hij zijn zonden en zijn ziekten heeft gedragen?